

Príloha. č. 3 Aktivity knižníc zamerané na zachovanie a rozvoj kultúry národnostných menšín

Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici

V roku 2021 Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici v spolupráci s Nemeckou študovňou realizovala rozhovor o činnosti jazykového centra pre časopis Spolku karpatských Nemcov na Slovensku *Karpattenblatt*.

V roku 2022 knižnica spolupracovala s Komunitným centrom Sásová pri organizovaní týždenného tábora pre rómske deti vo veku 10 – 14 rokov v rámci projektu financovaného z grantu Veľvyslanectva USA na Slovensku na činnosť Amerického centra do 30. 8. 2022 a z nového grantu Veľvyslanectva USA na Slovensku na činnosť Amerického centra do 30. 9. 2023 na aktivity, akými sú programovanie ozobotov, programovanie v aplikácii Sreatch, programovanie s Micro:Bit, legoroboty a spoznávanie virtuálnej reality prostredníctvom virtuálneho headsetu.

Zároveň bol v sledovanom období dopĺňovaný knižničný fond dokumentmi týkajúcimi sa problematiky národnostných menšín, sprístupňovali sa neperiodické publikácie v jazykoch národnostných menšín v printovej alebo elektronickej podobe, sprístupňovali sa periodické publikácie v jazykoch národnostných menšín, ktoré vydávajú národnostné menšiny alebo sú v jazyku národnostnej menšiny. Sprístupnené boli periodiká v maďarskom, nemeckom, rusínskom, ukrajinskom, ruskom, poľskom a rómskom jazyku.

Štátna vedecká knižnica v Košiciach

V júli 2021 knižnica v spolupráci s Americkým centrom v Košiciach a neziskovou organizáciou ETP Slovensko zorganizovala 2. ročník letnej *STEM akadémie* pre rómsku mládež.

V roku 2022 Štátna vedecká knižnica v Košiciach pripravila podujatia:

- *Jarné prázdniny s Lego robotmi*, vzdelávacie aktivity v spolupráci s Americkým centrom v Košiciach, neziskovou organizáciou ETP Slovensko a Strednou priemyselnou školou elektrotechnickou, Košice,
- *Ako učiť o holokauste*, metodický deň pre učiteľov v spolupráci s Gymnázium sv. Edity Steinovej a Katedrou histórie Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach,
- 3. ročník letnej *STEM akadémie* pre rómsku mládež v spolupráci s Americkým centrom v Košiciach a neziskovou organizáciou ETP Slovensko.

Univerzitná knižnica v Bratislave

Z príležitosti výročia vydania *nariadenia č. 198 o právnom postavení Židov*, známom ako *Židovský kódex*, Univerzitná knižnica v Bratislave v spolupráci s Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky prezentovala archívne dokumenty vzťahujúce sa k tejto etape dejín Slovenska, ktoré sú uložené v slovenských štátnych archívoch. Tie boli v termíne 8. 9. – 8. 10. 2022 sprístupnené prostredníctvom výstavy *Židovský kódex – temný príbeh histórie* s podtitulom *80 rokov od prijatia protižidovských opatrení v archívnych dokumentoch*. Cieľom výstavy bolo ilustrovať stránku jedného z najtragickejších období histórie Slovenska prostredníctvom zachovaných archívnych dokumentov a zároveň upozorniť na bádateľský potenciál, ktorý v sebe obsahujú.

V marci 2022 sa v priestoroch Univerzitetnej knižnice v Bratislave uskutočnili odborné diskusie zamerané na otázky národnostných menšín *Národnostné menšiny na Slovensku v novom tisícročí 1 a 2*. Diskusie objasnili témy národnej identity a jej premien, jazykovej a kultúrnej pestrosti krajiny, ale aj transformácie médií národnostných menšín. Témou prvej diskusie boli okrem iného aj príčiny a dôsledky násilného miznutia a opätovného nachádzania národností na Slovensku v minulom storočí, premeny a heterogennosť našej identity, či korene našej kultúry a umenia. Hostami boli básnik, prekladateľ a rusista Valerij Kupka a historik a germanista Jozef Tancer. Témou druhej diskusie boli médiá národnostných menšín, ich transformácie, zrody a zániky. Sociológ Michal Vašečka s komikom, novinárom a redaktorom česko-slovenskej židovskej televízie Tachles Michaelom Szatmarym a historičkou, novinárkou a šéfredaktorkou redakcie národnostného vysielania košického štúdia Rádia Patria Kristínou Mojžišovou hľadali odpovede na otázky ako fungovali médiá v minulosti a ako naplňajú svoju životnosť teraz, aký je vzťah menšiny a médiá, ktoré ho reprezentuje a v akom zmysle je národná hrdosť pojmom, ktorý treba v 21. storočí médiami živiť.

V apríli 2022 Univerzitná knižnica v Bratislave v spolupráci s Úradom splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity, Platformou mladých Rómov, National Democratic Institute a Adel Slovakia usporiadala *Kongres mladých Rómov a Rómov* s celoslovenským zastúpením spoločensky aktívnych mladých ľudí. Cieľom kongresu bola viacúrovňová diskusia o prijatých politikách zameraných na integráciu Rómov do spoločnosti a vytvorenie spoločnej deklarácie s návrhmi na riešenie aktuálnych problémov a nedostatkov. *Kongres mladých Rómov a Rómov* sa uskutočnil ako pokračovanie prvého *Kongresu mladých Rómov* z roku 2018. Kongresu sa zúčastnilo 40 mladých ľudí z rómskych komunít z celého Slovenska, ktorí pracovali v štyroch komisiách, aby v závere kongresu predostreli svoje požiadavky a návrhy vo forme *Deklarácie mladých Rómov a Rómov*.

Pri príležitosti pamätného *Dňa obetí holokaustu a rasového násillia* sa v prednáškovkej sále Univerzitetnej knižnice v Bratislave dňa 7. 9. 2022 konala beseda *Deportácie Židov zo Slovenska v roku 1942 – otázky, ktoré zostávajú aj po desaťročiach*, ktorá sa venovala téme deportácií židovského obyvateľstva zo Slovenska do nacistických koncentračných a vyhladzovacích táborov a get na území okupovaného Poľska. Diskutujúcimi boli historik z Pamätníku Terezín Tomáš Fedorovič a historik z Dokumentačného strediska holokaustu Ján Hlavinka. Podujatie moderovala novinárka Soňa Gyarfášová.

▪ **Banskobystrický samosprávny kraj**

Spomedzi knižníc, ktoré zriaďuje Banskobystrický samosprávny kraj, pôsobia na národnostne zmiešanom území Knižnica Mateja Hrebendu v Rimavskej Sobote a Novohradská knižnica v Lučenci. Podujatia pre národnostné menšiny sú organizované pre širokú verejnosť, najmä pre deti materských a základných škôl a študentov stredných škôl s vyučovacím jazykom maďarským.

Novohradská knižnica v Lučenci

Jednou z odborných činností Novohradskej knižnice, sú aj aktivity pre občanov národnostných menšín žijúcich v metodologickej pôsobnosti knižnice. Knižnica podporuje kultúru národnostných menšín pripravovanými podujatiami pre širokú verejnosť aj pravidelným nákupom knižničných jednotiek. Za sledované obdobie knižnica doplnila svoj knižničný fond

o 723 knižničných jednotiek v maďarskom jazyku. Niektoré aktivity orientované na príslušníkov menšín:

- *Výstava J. Szabóa (2021)* – výstava grafik maďarského umelca Júliusa Szabóa v rámci projektu Kultminor. Výstava bola prezentovaná v maďarskom jazyku;
- *Klenotnica tajomstiev (2021)* – beseda so spisovateľkou Anikó N. Tóth, ktorá píše v maďarskom jazyku, bola určená deťom zo Základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským. Hravou formou a v úzkom kruhu sa deti s pani spisovateľkou zabavili. Podujatie sa uskutočnilo v maďarskom jazyku;
- *Výrobky z kože (2021)* – workshop s Erikou Kováčikovou, kde si deti zo základnej školy s vyučovacím jazykom maďarských vytvorili predmety z kože – náušničky, kľúčenký. Podujatie z hlavných zdrojov podporil Kultminor. Podujatie prebiehalo v maďarskom jazyku;
- *Tlačiareň od Gutenberga až po 18. St (2021)* – prednáška o vývoji tlače a kníh od Gutenberga až po 18. storočie spojená s ukázkami kníh, jednoduchých tlačiarenských strojov s možnosťou pretlačenia si obrázkov. Podujatie z hlavných zdrojov podporil Kultminor. Podujatie prebiehalo v maďarskom jazyku. Prednášky sa zúčastnili žiaci zo základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským;
- *Hudobný kabaret i. II. (2021)* – hudobné predstavenie spojené s krátkymi humornými scénkami v podaní divadelníkov z Divadla J. Kármana v Lučenci. Podujatie z hlavných zdrojov podporil Kultminor. Podujatie prebiehalo v maďarskom jazyku;
- *Neistota prechodu (2022)* - publikum sa na podujatí zoznámilo s dielom Attilu Simona s názvom Neistota prechodu – zmena impéria od Bratislavy po Košice v rokoch 1918/1919. Ako prežívali astrovú revolúciu ľudia na Hornej zemi? Ako reagovali na okupáciu československými vojskami? Ako sa vyvíjal ich vzťah k novej štátnej moci? Aký bol prechod, počas ktorého sa zrazu stali československými občanmi? Podujatie prebiehalo v maďarskom jazyku;
- *Pramene a zdroje informácií o osobnostiach a regionálnej histórii (2022)* – návšteva Štátneho archívu v Lučenci, knižnica Novohradského múzea a galérie a Oddelenia regionálnej literatúry a bibliografie Novohradskej knižnice – prezentácia archívov a možného postupu získavania informácií. Podujatie z hlavných zdrojov podporil Kultminor. Podujatie prebiehalo v maďarskom jazyku;
- *Literárno-historická prechádzka v lučeneckých cintorínoch (2022)* – návšteva hrobov a hrobiek osobností. Cieľom podujatia bolo, lepšie spoznať osobnosti nášho regiónu. Podujatie z hlavných zdrojov podporil Kultminor. Podujatie prebiehalo v maďarskom jazyku.
- *Najväčšie prírodné katastrofy (2022)* – najväčšie prírodné katastrofy, ale aj Krása a kamufláž zvierat, sopky a dinosaury. Prednáška Mgr. Dušana Valenta prilákala do knižnice viac ako 100 rómskych detí zo ŠZŠ v Lučenci;
- *Zážitkové čítanie (2022)* – čítanie z rozprávkových kníh pre deti rómskeho pôvodu z Centra pre deti a rodiny Panické Dravce so sídlom v Hriňovej.

Knižnica Mateja Hrebendu v Rimavskej Sobote

Knižnica Mateja Hrebendu realizuje svoju činnosť na národnostne zmiešanom území a preto každoročne zameriava svoje aktivity aj na občanov národností žijúcich v Rimavskej Sobote a priľahlom okolí. V roku 2021 pribudlo do knižničného fondu knižnice 507 knižničných jednotiek v maďarskom jazyku. V roku 2022 to bolo 1 009 knižničných jednotiek v maďarskom jazyku. Podujatia pre národnostné menšiny boli pripravované pre návštevníkov všetkých vekových kategórií, hlavne však pre deti materských, základných a stredných škôl s vyučovacím jazykom maďarským. V sledovanom období KMH RS pripravila množstvo jednorazových a cyklických podujatí, z ktorých vyberáme, napríklad:

- *Žijem v tvojej reči / Nyelvedben élek (2021)* – netradičná hodina literatúry s Róbertom Labodom pre žiakov ZŠ a študentov gymnázia s vyučovacím jazykom maďarským;
- *Myslel som... / Gondoltam... (2021)* – stretnutie s predstaviteľom slam-poetry Róbertom Labodom pre verejnosť. Podujatie bolo realizované v maďarskom jazyku;
- *Zabudnuté remeslá / Elfelegett mesterségek (2021, 2022)* – séria stretnutí s remeselníkmi spojená s tvorivými dielňami pre deti a ich rodičov, starých rodičov. V roku 2021 sa uskutočnilo 6 podujatí a v roku 2022 sa uskutočnilo 5 podujatí;
- *Obklopení pokladmi / Kincsekkel körülvéve (2021)* – prednáška o kultúrnych hodnotách regiónu Gemera- Malohontu pre študentov gymnázia s vyučovacím jazykom maďarským;
- *Rozprávky o kráľovi Matejovi / Mesék Mátyás királyról (2021)* – rozprávkové popoludnie v podaní rozprávkara Tamása Zagibu pre verejnosť v maďarskom jazyku;
- *Biblioterapia / Biblioterápia (2021)* – biblioterapeutické stretnutie pedagógov a knihovníkov pod vedením Lilly Bolemant v maďarskom jazyku;
- *Zlatá krajina / Aranyország (2021, 2022)* – literárna prehliadka autorských prác žiakov základných škôl a 8-ročných gymnázií mesta a okresu Rimavská Sobota, samostatne lektorované v maďarskom jazyku;
- *Medzinárodný rok jaskýň a krasu / Barlangok és karsztok nemzetközi éve (2022)* – prednáška jaskyniara L. Gaála pre žiakov ZŠ a študentov gymnázia s vyučovacím jazykom maďarským;
- *Príbeh futbalového brankára / Egy futballkapus története (2022)* – beseda s autorkou knihy Titanillou Bőd a futbalovým brankárom Jánom Novotom pre verejnosť v maďarskom jazyku;
- *Denník z karantény / Karanténnapló (2022)* - beseda s Róbertom Labodom pre študentov gymnázia s vyučovacím jazykom maďarským;
- *Povedala knižka knižke / Könyv mondta könyvnek (2022)* – 15. ročník hlasného čítania dospelých pre deti – predstavitelia jednotlivých povolání čítajú svoje obľúbené rozprávky vo svojich uniformách;
- *Naša planéta / A mi bolygónk (2022)* – zážitková hodina pri príležitosti Dňa Zeme pre deti MŠ v maďarskom jazyku;
- *Dievča sa vybralo objaviť svet... / Elindult a leány felfedezni a világot... (2022)* – beseda s herečkou Vicou Kerekes pre verejnosť v maďarskom jazyku;
- *Zaujímavosti cerovej vrchoviny / A Cseres-hegység érdekességei (2022)* – vlastivedná tematická prednáška pre študentov SŠ s vyučovacím jazykom maďarským;

- *Letná divadelná debata / Nyári színházi beszélgetés (2022)* – divadelné predstavenie pre verejnosť v maďarskom jazyku;
- *Rimavskosobotský Othello / Rimaszombati Othello (2022)* – beseda s regionálnym operným spevákom Tituszom Tóbiszom spojená s hudobnými vstupmi v maďarskom jazyku.

Hontiansko-novohradská knižnica vo Veľkom Krtíši

Hontiansko-novohradská knižnica v sledovanom období doplnila knižničný fond o 37 knižničných jednotiek v maďarskom jazyku. V sledovanom období knižnica realizovala nasledovné podujatia:

- *Komiks Gorbačovove tajomstvá (2022)* - beseda o chlapcovi, čo zmenil svet, so spisovateľom Jánosom Zolcerom, žijúcim v Budapešti. Beseda sa uskutočnila v maďarskom jazyku pre návštevníkov maďarskej národnosti;

Krajská knižnica Ľudovíta Štúra vo Zvolene

V Krajskej knižnici Ľudovíta Štúra sa v roku 2022 uskutočnil už 17. ročník Týždňa česko-slovenskej vzájomnosti. Týždeň bol pripravený v spolupráci s Českým spolkom vo Zvolene a spoločnosťou Bona Fide Praha.

- *Výstava českej literatúry (2022)* – výstava českých kníh pre deti a mládež z fondu Krajskej knižnice Ľ. Štúra. Diskusie o príbuznosti jazykov a tvorivé dielne;
- *Datel a slabihoudek (2022)* – prezentácia knihy českého spisovateľa Daniela Rušara spojená s besedou a workshopom;
- *Pohádky sú rozprávky (2022)* – dramatizované čítanie z kníh českých autorov v origináli a v slovenských prekladoch. Účinkovali Markéta Pellarová, Viera Kučerová, Alexandra Švolíková, Richard Trst'án, Milan Horváth, Ján Sebechlebský;
- *Slovensko – český kalendár pre deti (2022)* – prezentácia náučného dvojjazyčného kalendára spojená s výstavou a workshopom českej ilustrátorky Alexandry Švolíkovovej a tvorbou vlastného česko-slovenského kalendára;
- *Zrod komedianta (2022)* – činoherné predstavenie Divadla BONA FIDE z Prahy. Účinkovali Markéta Pellarová, Richard Trst'án, Milan Horvát. Réžia Ján Sebechlebský;
- *O Červené Karkulce (2022)* – bábkové predstavenie Divadla BOŘIVOJ z Prahy. Účinkovali: Pavlína Kordová a Mirka Vydrová;
- *Kašpár(ek) (2022)* – bábkové predstavenie Divadla BOŘIVOJ z Prahy. Účinkovali: Pavlína Kordová a Mirka Vydrová;
- *Českí stavitelia vo Zvolene (2022)* – prednáška Eleny Matiskovej o českých staviteľoch B. Mandýsovi, F. Večeřovi a B.O. Sýkorovi, ktorí pôsobili na Slovensku;
- *Pôjd, budeme si číst (2022)* – čítanie úryvkov z českých originálov a slovenských prekladov;
- *Česká literatúra pre deti (2022)* – výstava českých kníh pre deti spojená s tvorivými dielňami a besedami o príbuznosti českého a slovenského jazyka;
- *Kamarádi Sevdý Kvářové (2022)* – výstava ilustrácií výtvarnej umelkyne Sevdý Kovářovej;
- *Zvířátka a loupežníci (2022)* – divadelné spracovanie rozprávky Františka Hrubína. Účinkovali: Krystyna Skalická a Renáta Kubišová;

- *Rozprávky sú pohádky, niekdy i z kufříku (2022)* – bábkové predstavenie O kozliatkach. Účinkovali: Krystyna Skalická a Renáta Kubišová;
- *Datel a slabihoudek (2022)* – adaptácia knihy Daniela Rušara, Účinkoval: Martin Kollár;
- *Stále si rozumieme (2022)* – česko-slovenský literárno-hudobný večer Účinkovali: Krystyna Skalická, Renáta Kubišová, Martin Kollár, Ondřej Daniš, Terézia Králiková, Viera Kučerová, Patrícia Pivolusková;
- *Kamarádi (2022)* – literárny workshop o sile priateľstva. Účinkovali: Martin Kollár a Patrícia Pivolusková;
- *Jan Koutný a Jan Bezrouk v športovom diani Zvolena (2022)* – prednáška E. Matiskovej o českých športovcoch, ktorí pôsobili vo Zvolene

Knižnica Jána Kollára v Kremnici

Knižnica Jána Kollára v sledovanom období realizovala nasledovné podujatie pre rómsku komunitu:

- **INFO KIV (knihovnícko-informatická výchova) (2022)** – výchovno – vzdelávacie pásmo pre marginalizovanú rómsku komunitu;
- **Tvorivé dielne (2022)** – kreatívne tvorivé dielne pre marginalizovanú rómsku komunitu.

Verejná knižnica Mikuláša Kováča v Banskej Bystrici

Verejná knižnica Mikuláša Kováča v sledovanom období obohatila v rámci svojej akvizičnej činnosti fond o 44 knižničných jednotiek (KJ) v ukrajinskom jazyku určených predovšetkým pre deti a mládež.

- *Stretnutia so srdcom (2022)* – knižnica v spolupráci so študentkami z Ukrajiny študujúcimi na Ekonomickej fakulte UMB poskytovala neformálnu výučbu slovenského jazyka pre dospelých a študentov. Deťom boli v rámci podujatí k dispozícii priestory pobočiek na hru, čítanie rozprávkových kníh v ukrajinskom jazyku, kreslenie a prácu s maľovánkami a pracovnými listami. Tieto cyklické podujatia sa konali dvakrát do týždňa nepretržite 8 mesiacov.

▪ **Bratislavský samosprávny kraj**

Regionálna metódička **Malokarpatskej knižnice v Pezinku** sleduje situáciu týkajúcu sa národnostných menšín v obecných a mestských knižniciach Bratislavského samosprávneho kraja a monitoruje aktivity a projekty zamerané na národnostné menšiny (knižničný fond, besedy s autormi, kreatívne dielne, podujatia pre deti a mládež, školské aj mimoškolské činnosti škôl a tried s vyučovacím jazykom maďarským, či aktivity, projekty a podujatia podporujúce integráciu rómskeho obyvateľstva – najmä detí).

▪ **Košický samosprávny kraj**

Podpora kultúry národnostných menšín sa odzrkadľuje aj v aktivitách regionálnych knižníc v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK:

Gemerská knižnica Pavla Dobšinského v Rožňave

Spišská knižnica a Kultúrne centrum

Zemplínska knižnica v Trebišove

Zemplínska knižnica Gorazda Zvonického v Michalovciach

Verejná knižnica Jána Bocatia v Košiciach

Knižnice pravidelne dopĺňajú knižničný fond o tituly vydávané v jazykoch národnostných menšín. Na tieto účely sa pravidelne uchádzajú o dotácie z KULTMINOR, alebo zo zahraničných grantov. Systematicky pripravovali napr.:

- rôzne besedy, stretnutia so spisovateľmi, resp. aj spomienkové literárne podujatia
- aktivity v spolupráci s Českým spolkom v Michalovciach
- zážitkové čítania s porozumením pre rómske deti
- aktivity pre deti a mládež z viacjazyčného prostredia – Stretnutie s predstaviteľmi detskej literatúry; Kniha kľúč k detskému srdiečku

▪ Nitriansky samosprávny kraj

Knižnice poskytujú služby čitateľom a návštevníkom ako slovenskej národnosti, tak aj príslušníkom národnostných menšín. Zabezpečujú informačné zdroje zo Slovenska i zo zahraničia, najčastejšie v maďarskom jazyku. Rozvíjajú identitu a kultúrne hodnoty príslušníkov národnostných menšín, prioritne pracujú s deťmi a mládežou zo škôl s vyučovacím jazykom maďarským a s deťmi hovoriacimi materinským jazykom rómskym. Popri poskytovaní knižnično-informačných služieb knižnice realizujú aj kultúrno-vzdelávacie podujatia. Významnými sú najmä dramatizácie kníh pre najmenších a deti z rómskych komunít, literárne hodiny a rozprávkové popoludnia, preventívno-vzdelávacie podujatia, prázdninové tvorivé dielne a kvízy. Ďalej organizujú súťaže v prednese poézie, kde samostatnú kategóriu tvorí prednes v maďarskom jazyku, „Deň maďarskej rozprávky“, čítanie rómskych rozprávok, stretnutia a besedy s maďarskými spisovateľmi a osobnosťami maďarského kultúrneho života.

Knižnica Antona Bernoláka v Nových Zámkoch

Svojimi aktivitami podporuje rozvoj kultúry národnostných menšín žijúcich v regióne s osobitným zreteľom na početnejšiu maďarskú menšinu. Prostredníctvom grantov z Maďarska Nemzeti Kulturális Alap získava novú literatúru podľa vlastného výberu ako aj nákupom a darmi od vydavateľstiev na Slovensku. Knižnica organizuje aj kultúrno-vzdelávacie aktivity v maďarskom jazyku pre školy s vyučovacím jazykom maďarským. Pre ostatnú verejnosť, spolupráci s Literárnym klubom GENERÁCIE napr. literárny večer *Muselo to príst'* - prezentáciu básnickej tvorby maďarskej regionálnej poetky Andrei Ágg, stretnutie s prekladateľkou a publicistkou Editou Chrenkovou, večer rómskej poézie *Deti vetra*, na ktorom predstavila poéziu regionálnych autorov Daniely Hivešovej – Šilanovej, Dezidera Bangu a Adriany Sulcsányiovej. V rámci cezhraničných aktivít knižnica spolupracuje s partnerkou knižnicou József Attila Megyei és Városi Könyvtár v Tatabányi ako aj s Metropolitnou knižnicou Ervina Szabóa v Budapešti. V rámci akvizície knižného fondu prebieha aktívna spolupráca s NKA, Könyvtárellátó Nonprofit Kft. Spolupracujú tiež so Spolkom maďarských knihovníkov na Slovensku a so Spolkom maďarských spisovateľov na Slovensku.

Krajská knižnica Karola Kmet'a v Nitre

V roku 2021 usporiadala už tretí ročník podujatia venovaného národnostným menšinám pod názvom *Deň českej kultúry v knižnici*, súčasťou podujatia boli koncerty a výstava prác detí základných škôl na tému: *Česko – ako ho vidíš ty!* a v roku 2022 štvrtý ročník venovaný národnostnej menšine žijúcej na Slovensku *Deň maďarskej kultúry v knižnici*. Z dotácie Fondu na podporu kultúry národnostných menšín zrealizovala projekt *Cestou – necestou k českej kultúre* a projekt *Revitalizácia maďarského fondu*. Získala tiež finančné prostriedky na nákup českej a maďarskej literatúry.

Knižnica Józsefa Szinnyeiho v Komárne

Medzi najžiadanejšie podujatia patria stretnutia so známymi osobnosťami. V roku 2022 privítali v KJSZ viacero umelcov, ktorí pôsobia na Slovensku aj v Maďarsku – literárni vedci, spisovatelia, historici.

Tekovská knižnica v Leviciach

Aj v sledovanom období spolupracovala so školami, s kultúrnymi a spoločenskými organizáciami národnostných menšín.

- **Prešovský samosprávny kraj**

Lubovnianska knižnica v Starej Ľubovni

Aktivity orientované na príslušníkov národnostných menšín:

- spolupráca s Českým spolkom v Košiciach, Českým centrom v Bratislave pri organizovaní Dní českej kultúry, prednášok, koncertov a výstav
- spolupráca s Mestom Stará Ľubovňa ako zriaďovateľom rómskeho komunitného centra pri aktivitách na podporu čítania detí z vylúčených komunít v meste

Vihorlatská knižnica v Humennom

Aktivity orientované na príslušníkov národnostných menšín: Každý mesiac sa poverená zamestnankyňa knižnice stretáva s rómskymi deťmi rôzneho veku (najčastejšie od 6 do 15 rokov) a spolu s nimi preberá jednu konkrétnu literárnu tému. Tie si pripravuje na základe požiadaviek sociálnych pracovníčok centra a požiadaviek samotných detí. Okrem čítania a rozprávania o prečítanom sú súčasťou stretnutí aj aktivity podporujúce jemnú a hrubú motoriku. Podujatia sa konajú pod spoločným názvom: Práca s príbehom v Komunitnom centre.

Okresná knižnica Dávida Gutgesela v Bardejove

- Výstava kresleného humoru obsahujúca výber ilustrácií z dlhodobého rusínskeho seriálu *Il'ko sova z Bajusova*,
- Výstava o Rusínskych tradíciách, rôznych zozbieraných materiálov – modlitebných kníh písaných v rusínskom jazyku, starých fotografií, dobového náčinia, výšiviek, obrúskov, krojov, sviečok z včelieho vosku, medovníkov
- literárno-spoločenské podujatie pre rusínsku národnostnú menšinu *Môj jazyk, moje korene*
- *Krajina bez jazyka, je ako krajinou bez srdca* zameraný na akvizíciu rusínskej literatúry a to beletrie od predškolského veku po žiakov základných škôl, stredoškôľakov, náučnú

literatúru, predovšetkým slovníky a inú oddychovú beletriu a populárno-náučnú literatúru v rusínskom jazyku

- Okresné kolo súťaže Duchnovičov Prešov v recitácii rusínskej poézie, prózy, vlastnej tvorby, malých scénických foriem a ľudového rozprávania

Podtatranská knižnica v Poprade

V záujme hlbšieho poznania a vyšpecifikovania významu Tatier pre slovenskú a poľskú národnú kultúru má Podtatranská knižnica v Poprade vo svojom fonde knižný dar z Centrálnej horskej knižnice PTTK (Poľského turisticko-vlastivedného spolku) v Krakove a Knižnice TPN (Tatranského Parku Národného) v Zakopanom, aby aj slovenskí bádatelia a záujemcovia mali prístup k výsledkom výskumu kultúrnotvornej role Tatier (predovšetkým odrazu v umeleckej literatúre) na ich severnej strane. Obe poľské knižnice sa už mnoho rokov intenzívne zameriavajú na získavanie slovenských prameňov s tatranskou tematikou. Poľská horská knižnica v Podtatranskej knižnici v Poprade obsahuje okrem umeleckej aj odbornú literatúru (najmä vydania PTTK a TPN). Publikácie sú dostupné na prezenčné štúdium v regionálnej študovni. Obsah Poľskej tatranskej knižnice sa používateľom sprístupnil na základe ročne aktualizovaného katalógu. Na základe predkladaného katalógu si záujemcovia môžu prezenčne vypožičať publikácie, prípadne požiadať o xerokópie článkov z periodík, či kapitol z monografií a zborníkov.

- *Spoznaj jazyk, získaš viac* – projekt bol zameraný na poľskú národnostnú menšinu, v spolupráci s OZ POLONUS
- **Trnavský samosprávny kraj**

Žitnoostrovská knižnica v Dunajskej Strede, Galantská knižnica a Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave zohľadňujú pri budovaní knižničného fondu a pri poskytovaní metodologickej pomoci a poradenských služieb obecným, mestským a špeciálnym knižniciam, že v rámci oblasti ich pôsobnosti žijú občania patriaci k národnostnej menšine. Zámerom je budovať zaujímavú ponuku pre maďarskú národnostnú menšinu žijúcu v trnavskom regióne.

- **Žilinský samosprávny kraj**

Knižnice v Žilinskom samosprávnom kraji majú zameranú činnosť najmä na českú a poľskú národnostnú menšinu, ale v roku 2022 venovali hlavne ukrajinským utečencom.

Krajská knižnica v Žiline

- *Kúpte – pošlite – darujte* – zverejnenie výzvy knihovníkom, čitateľom, verejnosti na pomoc ukrajinským deťom knihami.
- *Spolupráca KKŽ s Camp Žilina (utečenecký tábor)*. Zverejnenie manuálu Knižnica pomáha v priestoroch campu. Darovanie kolekcie detských obrázkových kníh (kolekcia zostavená z darov a z vyradených kníh z fondu KKŽ), omaľovániek a pasteliek
- *Hromadné darovanie krvi v priestoroch KKŽ v spolupráci s NTS*
- *Čítaj a zaži* – pravidelné čítanie v KKŽ v spolupráci s Mestským divadlom Žilina. V súvislosti s aktuálnym dňom bol zmenený výber literatúry. Herečky Mestského divadla v Žiline Ada Juhásová a Natália Fašánková čítali vybrané pasáže o rusko-ukrajinských vzťahoch z knihy Machaila Zygara *Všetci mocní Kreml'a*.

- *Je nás počut'* – aktivita v rámci Týždňa slovenských knižníc - knihovníci čítali pre ľudí na ulici A. Bernoláka. Čítané boli úryvky z tvorby ukrajinských autorov.

Kysucká knižnica v Čadci

- Knižnica sa zapojila do knižnej výzvy na zakúpenie kníh pre ukrajinské deti pod názvom *Kúpte – pošlite – darujte „Deti potrebujú knihy“*.

Turčianska knižnica v Martine

- Knižnica na základe dohody s Úradom sociálnych vecí a rodiny a Krízového štábu pri MsU v Martine poskytla svoje priestory pre matky s deťmi a výuku slovenského jazyka pre utečencov z Ukrajiny. V knižnici mohli využívať bezplatnú wifi, tlač dokumentov, detský kútik a priestor na stretávanie sa.

Oravská knižnica Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne

- *Je nás počut'* – aktivita v rámci Týždňa slovenských knižníc - knihovníci čítali pre ľudí na ulici A. Bernoláka. Čítané boli úryvky z tvorby ukrajinských autorov.
- Realizovali sa hodiny slovenského jazyka pre Ukrajincov s lektorkou Oksanou Dovner
- Knižnica zakúpila aj 2 klávesnice s azbukou, aby ukrajinským občanom uľahčili prístup na internet a písanie dokumentov. Počas účasti mamičiek na kurze, pracovníčky knižnice a dobrovoľníci pripravili pre ich deti tvorivé dielne a zábavné stretnutia pri knihách a rozprávkach.

Liptovská knižnica G. F. Belopotockého v Liptovskom Mikuláši

- Prednášky novinára Vladimíra Šnídla: Triky prokremel'skej propagandy
- Deti potrebujú knihy - zapojenie knižnice do projektu v spolupráci s kníhkupectvom Martinus,
- Zorganizovali sa tvorivé dielne pre ukrajinské deti *Veselé kamienky* v spolupráci s organizáciou Človek v ohrození.